

Norges musikkhøgskoles historieprosjekt

Sluttrapport

Bjørnar Utne-Reitan

Norges musikkhøgskole, 2024

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Om prosjektet	4
<i>Bakgrunn og målsetting</i>	4
<i>Gjennomføringen av prosjektet</i>	5
<i>Forskningsetiske overveielser</i>	8
Delprosjekter	9
<i>Jubileumsboka (Alfred Fidjestøl)</i>	9
<i>Vitenskapelig antologi (Øivind Varkøy, Ellen M. Stabel, Bjørnar Utne-Reitan mfl.)</i>	10
<i>Spesialdel i Studia Musicologica Norvegica (Asbjørn Øfsthus Eriksen mfl.)</i>	10
<i>Jubileumsmagasin (Bjørnar Utne-Reitan, Karina Krokaa mfl.)</i>	11
<i>Alumniintervjuer (Ida Habbestad)</i>	11
<i>Biblioteket (Otho Marie Alsvik)</i>	12
<i>Byggesakene (Harald Jørgensen)</i>	12
<i>Den historiske instrumentsamlingen (Peter Andreas Kjeldsberg)</i>	12
<i>Doktorgradsutdanning (Solveig Christensen, Harald Jørgensen, Øivind Varkøy)</i>	12
<i>Folkemusikkutdanning (Karin Eriksson, Ida Habbestad)</i>	13
<i>Gehørtreningsfaget (Aslaug Louise Slette)</i>	13
<i>Historiske bilder (Karianne Bjørseth Vodakova, Bjørnar Utne-Reitan, Karina Krokaa mfl.)</i>	13
<i>Jazzutdanning (Hans Weisethaunet)</i>	14
<i>Internasjonalisering (Eirik Birkeland, Ingrid Maria Hanken)</i>	14
<i>Kirkemusikkutdanning (Harald Herresthal, Einar Solbu)</i>	14
<i>Klaverundervisning (Maren Ørstavik, Olaf Eggestad mfl.)</i>	15
<i>Komposisjonsutdanning (Hilde Holbæk-Hanssen, Elef Nesheim, Asbjørn Schaathun)</i>	15
<i>Kvinnelige musikkpedagoger (Ingrid Loe Landmark)</i>	16
<i>Lindemans Legats historie (Einar Solbu)</i>	16
<i>Mesterlærmodellen (Stefan Gies, Veronica Ski-Berg)</i>	16
<i>Musikkhistorieundervisning (Gjertrud Pedersen)</i>	16
<i>Musikklærerutdanning (Geir Johansen)</i>	17
<i>Musikkonservatoriet i Oslo (Anders Førisdal, Christoph Siems)</i>	17
<i>Musikkterapiutdanning (Even Ruud, Gro Trondalen)</i>	17
<i>Rektorintervjuer (Ida Habbestad, Maren Ørstavik, Bodil Maroni Jensen)</i>	17
<i>Sangundervisning (Tuva Weideborg Hongve)</i>	18
<i>Satslærefaget (Bjørnar Utne-Reitan)</i>	18
<i>Talentutvikling (Ellen M. Stabell)</i>	18
Veier videre.....	19
VEDLEGG 1: Presentasjoner av historieprosjektet	21
<i>Arrangementer i regi av historieprosjektet</i>	21
<i>Eksterne presentasjoner av prosjektet</i>	23
VEDLEGG 2: Publikasjoner fra historieprosjektet.....	25
<i>Større publikasjoner</i>	25
<i>Fagfellevurderte artikler/kapitler</i>	25
<i>Andre artikler/kapitler</i>	27
VEDLEGG 3: Annen relevant litteratur	30
<i>Bøker</i>	30
<i>Artikler/kapitler</i>	32

Innledning

Norges musikkhøgskoles historieprosjekt ble initiert og etablert av rektoratet ved Norges musikkhøgskole (NMH) og styret i Lindemans Legat (LLeg) i fellesskap. Dets overordnede mål har vært å få frem forskning om, og dokumentasjon av, Musikkonservatoriet i Oslos (MKiO) og NMHs tilblivelse, utvikling og virksomhet, samt se dette i relasjon til kultur- og musikkutdanningshistorien generelt, nasjonalt og internasjonalt. Prosjektperioden var opprinnelig fra høsten 2017 til utgangen av 2023, men denne ble noe forskjøvet. Prosjektet har vært aktivt fra desember 2017 til juni 2024.

Denne sluttrapporten søker å gi oversikt over prosjektets målsetninger, virksomhet og resultater. Det vil raskt bli tydelig for leseren at prosjektets virksomhet har vært omfattende og dets resultater mange, men det har likevel ikke vært mulig å dokumentere og undersøke alle aspekter ved Musikkhøgskolens historie, forhistorie og bredere utdannings- og kulturhistoriske kontekst. En viktig del av denne rapporten blir altså også å peke på hva prosjektet *ikke* har gjort, med tanke på at dette kan følges opp senere. Målet er at sluttrapporten og dens vedlegg kan være en ressurs for fremtidige forskere som ønsker å plukke opp tråden og fortsette utforskningen av norsk musikkutdanningshistorie.

Rapporten består av tre deler og tre vedlegg. I den første delen gis det en oversikt over prosjektets bakgrunn og gjennomføring samt forskningsetiske overveielser. I den andre delen gis det en oversikt over de enkelte delprosjektene gjennomført som del av historieprosjektet av en rekke forskjellige prosjektdeltakere. I den tredje og avsluttende delen av rapporten skisseres noen forslag til mulige veier videre. Som vedlegg til rapporten ligger oversikter over

1. presentasjoner av historieprosjektet i prosjektperioden
2. publikasjoner fra historieprosjektet
3. annen relevant litteratur om norsk høyere musikkutdanningshistorie

Sluttrapporten er ført i pennen av prosjektleder Bjørnar Utne-Reitan. Prosjektets styringsgruppe har lest utkast til rapporten og bidratt med innspill og presiseringer. Rapporten er slutført i mai 2024 og legges frem for NMHs og LLegs styrer i juni 2024.

Om prosjektet

Bakgrunn og målsetting

13. juni 2016 ble ledelsene i NMH og LLeg enige om å nedsette en arbeidsgruppe for å utrede rammene for et samarbeidsprosjekt om NMHs og MKiOs historie i tilknytning til NMHs 50-årsjubileum i 2023. Arbeidsgruppen hadde følgende sammensetning:

- Professor emeritus Harald Herresthal (oppnevnt av LLeg)
- Forskningsbibliotekar emeritus Øyvind Norheim (oppnevnt av LLeg)
- Prorektor Hilde Ringlund (oppnevnt av NMH)
- Styreleder Einar Solbu (oppnevnt av LLeg)

På arbeidsgruppens siste møte deltok også rektor Peter Tornquist, studie- og FoU-sjef Kjetil Solvik og forskningsleder professor Øivind Varkøy. Arbeidsgruppen leverte sin innstilling 5. desember 2016. Innstillingen har tittel *Forsknings- og dokumentasjonsprosjekt om Musikkonservatoriet i Oslos og Norges musikkhøgskoles historie: Rammer og tematisk innhold*. I innstillingen, som har fungert som et grunnlagsdokument for prosjektet, legges til grunn at historiprojektet skal være et samarbeidsprosjekt mellom NMH og LLeg. Prosjektet skal omfatte norsk musikkutdanning med utgangspunkt i Lindeman-slekten og NMH og lede til offentlige publikasjoner frem mot NMHs 50-årsjubileum i 2023. NMH og LLeg skal bidra til å finansiere prosjektet, og begge instanser skal være med i styringen av det. I tillegg til de midler NMH og LLeg bidrar med, skal det søkes midler fra eksterne kilder. Så langt som mulig skal prosjektet integreres i den forskningsvirksomhet som ivaretas av ansatte og engasjerte forskere og stipendiater ved NMH. Arbeidsgruppens forslag var at prosjektet skulle søkes påbegynt i 2017 og avsluttes i 2023.

Arbeidsgruppen foreslo at prosjektet både skulle lede frem til en overordnet kronologisk og sammenhengende fremstilling av institusjonenes historie samt flere tematiske studier. Arbeidsgruppen listet opp mulige tematikker knyttet til kultur- og musikkpolitisk utvikling fra 1814 til i dag, ideologiske og politiske kamper innen høyere musikkutdanning, utdanningspolitikk i Norge/Norden gjennom 200 år og faglig utvikling ved MKiO og NMH. I tillegg anbefalte arbeidsgruppen at det skulle gjennomføres arbeid knyttet til bilde- og lyddokumentasjon. Etter arbeidsgruppens forslag burde prosjektet organiseres med en styringsgruppe med representanter fra NMHs og LLegs ledelse, en tilsatt prosjektleder, en rådgivende referansegruppe, en forfatter med oppdrag om å skrive den kronologiske fremstillingen og en rekke forskere på forskjellige nivåer til å utføre tematiske delprosjekter. Arbeidsgruppen pekte på nødvendigheten av å be-

nytte både personlige (muntlige) og skriftlige kilder i arbeidet. Som vedlegg til innstillingen lå oversikter over MKiOs og LLegs arkiver, en bibliografisk oversikt over mulig relevant tidligere publisert litteratur og en oversikt over aktuelle pågående forskningsprosjekter innen høyere musikkutdanning.

Med utgangspunkt i arbeidsgruppens innstilling ble det 20. oktober 2017 inngått en formell avtale mellom NMH og LLeg om å realisere historieprosjektet. Avtalen la arbeidsgruppens innstilling til grunn og formulerte følgende målsetting for prosjektet (en lett revidert utgave av målsettingen foreslått av arbeidsgruppen):

Målet med prosjektet er å gjennomføre en forskningsbasert analyse og dokumentasjon av MKiOs og NMHs tilblivelse, utvikling og virksomhet, sett i lys av utviklingstrekk i landets kultur- og musikkliv. Det er viktig at prosjektet synliggjør både de kultur- og utdanningspolitiske aspektene ved institusjonenes tilblivelse og utvikling, og utviklingen av de faglige, kunstneriske og vitenskapelige sider ved institusjonenes virksomhet. Prosjektet skal også søke å se de to institusjonenes utvikling i lys av utviklingen av høyere musikkutdanning nasjonalt og internasjonalt.

I samarbeid med de forskere og andre fagpersoner som involveres i prosjektet, utarbeides det spesifikke delmål for avgrensede delprosjekter. Prosjektledelsen skal påse at hvert delprosjekt bidrar til hovedprosjektets målsetting.

Forskningen skal gi grunnlag for publikasjoner. Prosjektledelsen, i samarbeid med de enkelte forskere, vurderer publiseringsformer og -tidspunkter.

Økonomisk skulle LLeg bidra med kr 450 000 årlig til prosjektet i perioden 2018–2023, mens NMH skulle bidra med finansiering av prosjektlederstillingen. I tillegg kunne prosjektet søke LLeg om særlige tilskudd til delprosjekter i prosjektperioden. Det ble dessuten inngått en egen avtale 11. april 2019 om at legatet skulle dekke halvparten av lønnskostnadene til en postdoktorstilling som ble opprettet i prosjektet. Bakgrunnen for opprettelse av stillingen er nærmere omtalt senere.

Gjennomføringen av prosjektet

Det første steget i gjennomføringen av prosjektet var å tilsette en prosjektleder som både skulle ha det overordnede ansvaret for prosjektet og selv være en aktiv bidragsyter. Astrid Kvalbein tiltrådte i stillingen desember 2017. Kvalbein ble i 2021 valgt til rektor ved NMH og Nina Urholt Nielsen overtok som leder for prosjektet. Nielsen fikk et knapt år senere ny stilling utenfor NMH og Bjørnar Utne-Reitan (tidligere stipendiat i prosjektet) ble engasjert i en toårig

stilling for å fullføre det påbegynte arbeidet. Prosjektet har dermed hatt følgende ledere i prosjektperioden:

- Forsker Astrid Kvalbein (desember 2017–juli 2021)
- Seniorrådgiver Nina Urholt Nielsen (august 2021–mai 2022)
- Forsker Bjørnar Utne-Reitan (august 2022–juli 2024)

Lederne har rapportert til, og fungert som sekretær for, prosjektets styringsgruppe. Dette har vært prosjektets styrende organ, med særlig ansvar for prioriteringer knyttet til prosjektets tildelte eksterne og interne ressurser. Styringsgruppen har vært ledet av NMHs rektor og hatt representanter fra LLegs styre. Den opprinnelige styringsgruppen bestod av rektor Peter Tornquist (NMH), prorektor Hilde Ringlund (NMH) og styreleder Einar Solbu (LLeg). Siden juli 2021 har gruppen bestått av rektor Astrid Kvalbein (NMH), styreleder Einar Solbu (LLeg) og styremedlem Ingrid Maria Hanken (LLeg). Spesialrådgiver Kjetil Solvik (NMH) har hatt det administrative ansvaret for prosjektet og også deltatt på styringsgruppens møter.

Prosjektet er i det store og hele gjennomført i tråd med forslaget fra 2016-innstillingen. I tillegg til prosjektleder ble det tidlig satt i gang arbeid med å engasjere en ekstern sakprosaforfatter til å skrive den samlede kronologiske fremstillingen av NMHs historie, inkludert institusjonens forhistorie i MKiO («jubileumsboka»). Valget falt på Alfred Fidjestøl, som tidligere hadde skrevet liknende institusjonshistorier (bl.a. om Oslo-filharmonien, Kulturrådet og Det Norske Teatret). Prosjektleder startet tidlig arbeidet med å rekruttere aktuelle deltakere (både interne og eksterne) til å gjennomføre forskjellige delprosjekter. Det ble også utlyst masterstipend, og i NMHs utlysninger av stipendiatstillinger var historieprosjektet særlig nevnt som et satsningsområde. Siden mandatet for Alfred Fidjestøl var å konsentrere seg om NMHs opprettelse og utvikling, og siden de fleste andre delprosjekter dreide seg om utviklingen av fagområder på NMH, ble det opprettet en postdoktorstilling for en forsker som skulle «belyse det grunnlag for opprettelsen av Norges musikkhøgskole som ble skapt gjennom virksomheten ved det private Musikkonservatoriet i Oslo», som det sto i utlysningen av stillingen. En oversikt over delprosjekter og prosjektdeltakere gis i rapportens andre del.

I prosjektets innledende fase var det oppnevnt en rådgivende referansegruppe med ekspertpersoner: professor emeritus Ingrid Maria Hanken, professor emeritus Harald Herresthal, kommunikasjonsjef Kjetil Bjørgan og professor Sigrid Røyseng. Gruppen ble senere utvidet til å også inkludere førsteamanuensis Helge Lien og fiolinist Geir Inge Lotsberg. Den bredt sam-

mensatte referansegruppen hadde noen få møter og ble gradvis faset ut. Det ble i 2019 opprettet en intern prosjektgruppe med prosjektdeltakere. Prosjektgruppen, «historielaget», hadde månedlige møter gjennom store deler av prosjektperioden for å diskutere de ulike delprosjektene og status for historieprosjektet som helhet, flere ganger med bidrag fra eksterne gjester. Historielaget ble ledet av prosjektleder og har ellers bestått av følgende personer: Alfred Fidjestøl, Anders Førisdal, Ingrid Loe Landmark og Gjertrud Pedersen. Ingrid Maria Hanken, som også har sittet i styringsgruppen og referansegruppen og fungert som veileder og mentor for flere av prosjektets deltagere, ble med i historielaget etter at referansegruppen ble faset ut. Bjørnar Utne-Reitan var som stipendiat i prosjektet også medlem av historielaget før han ble prosjektleder.

Særlig i prosjektets tidlige fase ble det invitert flere eksterne gjester til historielagets møter for å gi inspirasjon til utformingen av prosjektet. Mye tid ble i denne fasen brukt på å diskutere kildetilfang, mulige nye delprosjekter, forskningsetikk og teoretiske og metodologiske innfallsvinkler. Historielaget har blant annet hatt gjesteinnlegg fra Christoph Siems (om hans masterarbeid om Lindeman-familien), Anne Jorunn Kydland (fra Nasjonalbibliotekets musikkavdeling), Sigrid Røyseng (om ny-institusjonell teori), Lilli Mittner og Lena Haselmann (om prosjektet RESCAPE) og Ida Børresen (om hennes arbeid om Torgrim Castberg). I tillegg har flere prosjektdeltakere som ikke har deltatt fast på historielagets møter, holdt innlegg og diskutert sine delprosjekter på gruppens møter, blant andre Harald Herresthal, Harald Jørgensen og Hans Weisethaunet. I prosjektets siste fase har historielaget primært fungert som et forum for diskusjon av utkast til gruppedeltakeres tekster. Historielaget var for eksempel kritiske lesere på utkast til alle kapitler i Fidjestøls jubileumsbok.

I oppkjøringen til, og gjennomføringen av, jubileumsåret (skoleåret 2023–2024) har det – i tillegg til å fullføre alle igangsatte delprosjekter – vært viktig å inkorporere prosjektet og dets resultater i NMHs jubileumsmarkering. Prosjektleder har i denne perioden samarbeidet med NMHs jubileumskomiteé (ledet av prorektor Eyolf Dale), som har koordinert jubileumsarrangementene, og jubileumsansvarlig i kommunikasjonsavdelingen, Karina Krokaa. Utover å publisere, lansere og markedsføre historieprosjektets publikasjoner har prosjektleder bistått i arbeidet med å inkorporere historisk materiale i NMHs kommunikasjon (f.eks. på nmh.no og i sosiale medier). Historieprosjektets ledelse, kommunikasjonsavdelingen og NMHs arkivleder har også samarbeidet om innsamling, digitalisering og organisering av NMHs historiske bilder. Under arbeidet med historieprosjektet har en rekke sentrale skriftlige arkivkilder blitt innsamlet

og digitalisert, slik som studieplaner og interne nyhetsbrev. Deler av dette er blitt tilgjengeliggjort digitalt gjennom NMHs bibliotek.

Som nevnt i innledningen, har prosjektet ikke kunne dekke alle deler av institusjonenes historie. Det var utfordrende i prosjektets tidlige fase å rekruttere nok forskere og skribenter til å dekke alle ønskede områder, noe som har hatt innvirkning på hva som til slutt ble dekket og ikke. Covid 19-pandemien påvirket også gjennomføringen av prosjektarbeidet, blant annet ved at planlagte arrangementer ble utsatt eller avlyst og at arkivkilder var lite tilgjengelige.

Intervjuer av forskjellige typer har vært en sentral metode i gjennomføringen av historieprosjektet. De mange intervjuene gjennomført i prosjektet kan grovt deles i tre kategorier: dokumentasjonsintervjuer, forskningsintervjuer og journalistiske intervjuer. Dokumentasjonsintervjuene ble utført med hovedformål om å samle historiene til sentrale gjenlevende aktører i NMHs historie, med særlig fokus på tidligere rektorer og sentrale ledere. Flere delprosjekter benyttet kvalitative forskningsintervju som metode for å besvare sine problemstillinger. I tillegg ble det bestilt en rekke rene intervjuer av mer journalistisk karakter, blant annet av flere tidligere studenter. Mens den første kategorien har ført til arkivert dokumentasjon, har den andre ført til vitenskapelige publikasjoner og den tredje til formidlingsintervjuer publisert i NMHs kanaler på trykk og på nett.

Forskningsetiske overveielser

I gjennomføringen av historieprosjektet har særlig to forskningsetiske problemstillinger stått sentralt: å forske på «seg selv» og behandling av persondata. Den første av disse har blitt imøtegått gjennom å inkorporere kritiske teoretiske perspektiver samt å engasjere flere eksterne bidragsytere. På denne måten har prosjektet forsøkt å unngå å bli en ukritisk og «navlebeskuende» feiring av MKiOs og NMHs suksesser og heller forsøkt å gi nyanserte og mangfoldige innblikk i institusjonenes historier. Samtidig har prosjektet forsøkt å inkludere mer personlige historiske blikk fra sentrale (interne) aktører. Den andre forskningsetiske problemstillingen ble imøtegått gjennom en godkjennelsesprosess med Norsk senter for forskningsdata (NSD), som i 2022 ble til Sikt. Det ble utformet et samtykkeskjema for deltakelse i forsknings- og dokumentasjonsintervju, og behandlingen av persondata i prosjektet ble godkjent av NSD 16. mars 2020 (referansenummer 330518).

Intervjuene i historieprosjektet er av en litt annen art enn vanlige forskningsintervju, da det i mange tilfeller har vært lite hensiktsmessig å anonymisere intervjupersonene. Av den grunn har

det også vært viktig at deltakerne har fått tilbud om sitatsjekk før publisering og/eller arkivering. I prosjektperioden er det blitt gitt svært begrenset tilgang til intervjumateriale som ikke allerede er gjennomlest og godkjent av intervjupersonene. Alt råmateriale, inkludert uredigerte transkripsjoner og lydfiler, slettes ved prosjektslutt med mindre det er gjort egne avtaler om annet med intervjupersonene. Alle som har benyttet intervjuene i prosjektet, har måttet gjøre seg kjent med hva intervjupersonene har samtykket til og pliktet å følge gjeldende forskningsetiske retningslinjer i behandlingen av materialet. Dette gjelder naturligvis også for fremtidige forskere som ønsker å benytte de arkiverte transkripsjonene. De godkjente transkripsjonene som er arkivert i NMHs digitale arkiv, ligger sammen med utfylte samtykkeskjemaer. Rene journalistiske intervjuer, som ikke skulle benyttes i forskning eller arkiveres, har fulgt vanlig journalistisk praksis, inkludert sitatsjekk før publisering. Råmateriale fra disse er ikke tatt vare på.

Delprosjekter

Historieprosjektet har engasjert en rekke bidragsytere, både interne og eksterne, til å gjennomføre delprosjekter av ulik størrelse. Mens enkelte av prosjektene har vært konkrete bestillinger fra prosjektledelsen, har andre kommet til etter initiativ fra den enkelte prosjektdeltaker. Nedenfor gis en oversikt over de forskjellige delprosjektene og bidragsyterne. Det er noen tematikker hvor det har blitt gjennomført flere separate delprosjekter. Disse er samlet under én overskrift i det følgende.

Enkelte av delprosjektene har hatt en mer overordnet profil. Dette gjelder særlig jubileumsboka, den vitenskapelige antologien, temadelen i *Studia Musicologica Norvegica* og jubileumsmagasinet. Den første av disse er den overordnede kronologiske fremstillingen av NMHs historie, som av 2016-arbeidsgruppen ble skrevet frem som en viktig oppgave for historieprosjektet. De tre øvrige samler publikasjoner fra en rekke av de andre delprosjektene. Disse fire mer overordnede prosjektene presenteres først. Etterpå følger de mange mer spesialiserte delprosjektene, alfabetisk ordnet.

Jubileumsboka (Alfred Fidjestøl)

Sakprosaforfatter Alfred Fidjestøl har vært engasjert av historieprosjektet for å skrive en overordnet og kronologisk institusjonshistorie over NMH. Jubileumsboka *Noregs musikkhøgskole: Femti år med notar, unotar og fotnotar* (Samlaget, 2023) presenterer NMHs historie sett ovenfra og utenfra. Boka, som er rettet mot et bredere allment publikum, er et av historieprosjektets hovedresultater og ble godt mottatt i pressen. I tillegg til egne kildesøk og intervjuer bygger

Fidjestøl på de mange mer spesialiserte delprosjektene i historieprosjektet, inkludert dokumentasjonsintervjuene. Jubileumboka, som ble lansert på jubileumsdagen 3. september 2023, ble trykket i et betydelig opplag, og alle NMHs ansatte fikk tilbud om et gratis eksemplar.

Vitenskapelig antologi (Øivind Varkøy, Ellen M. Stabel, Bjørnar Utne-Reitan mfl.)

Historieprosjektledelsen tok våren 2021 initiativ til å lage en vitenskapelig antologi med bidrag knyttet til prosjektets tematikk. Antologiprojektet var et samarbeid mellom historieprosjektet og NMH-sentrene Senter for utdanningsforskning i musikk (CERM) og Senter for fremragende utdanning i musikkutøving (CEMPE). Antologien ble redigert av Øivind Varkøy (hovedredaktør), Ellen M. Stabell og Bjørnar Utne-Reitan. Tidligere leder av historieprosjektet, Nina Urholt Nielsen, var del av redaksjonen i delprosjektets tidlige fase. I tillegg til resultater fra allerede påbegynte delprosjekter, ble det sirkulert et åpent «call for abstracts» i det nordiske musikkpedagogiske forskningsmiljøet. Aktuelle forfattere, inkludert forskere som allerede var tilknyttet historieprosjektet, ble også oppfordret til å sende inn abstracts. Boka inneholder historisk orienterte bidrag om følgende tematikker: mesterlæremodellen (Stefan Gies), institusjonaliseringen av MKiO (Christoph Siems), musikkhistoriefaget ved NMH (Gjertrud Pedersen), gehørtreningsfaget ved NMH (Aslaug Loise Slette), funksjonsteori (Bjørnar Utne-Reitan), musikk-lærerutdanning ved NMH (Geir Johansen), musikkterapiutdanning ved NMH (Even Ruud og Gro Trondalen), komposisjonsutdanning ved NMH (Asbjørn Schaathun), folkemusikkutdanning ved NMH (Karin Eriksson), Sidsel Endresen som pedagog (Hans Weisethaunet), forskerutdanning ved NMH (Solveig Christensen, Øivind Varkøy og Harald Jørgensen), talentutvikling i Norge (Ellen M. Stabell) og mesterlære og studentsentrerthet i NMHs strategier (Veronica Skiberg). I tillegg inneholder boka en redaksjonell innledning og et vedlegg (oversikt over historisk orientert litteratur om høyere musikkutdanning i Norge). Boka fikk tittelen *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* og ble utgitt open access på Cappelen Damm Akademisk høsten 2023. Et lanseringsarrangement ble avholdt på NMH 23. januar 2024.

Spesialdel i Studia Musicologica Norvegica (Asbjørn Øfsthus Eriksen mfl.)

Historieprosjektet hadde i 2022-utgaven av *Studia Musicologica Norvegica* en temadel med fire fagfelleverderte artikler fra prosjektet. Asbjørn Ø. Eriksen, professor emeritus ved Universitetet i Oslo, var gjesteredaktør for temadelen, som fikk tittelen «Perspektiver fra Norges musikkhøgskoles historieprosjekt». I tillegg til en innledning signert Eriksen inneholdt temadelen artikler fra delprosjektene til Anders Førisdal, Ingrid Loe Landmark, Olaf Eggestad og Tuva Weideborg Hongve. Et lanseringsarrangement ble avholdt på NMH 23. november 2022.

Jubileumsmagasinet (Bjørnar Utne-Reitan, Karina Krokaa mfl.)

Jubileumsmagasinet *NMH50: Jubileumsmagasinet* var et samarbeidsprosjekt mellom historieprosjektet og NMHs kommunikasjonsavdeling. Det redaksjonelle ansvaret ble fordelt mellom Bjørnar Utne-Reitan (historieprosjektets prosjektleder) og Karina Krokaa (ansvarlig for jubileet i kommunikasjonsavdelingen). Stoffet til magasinet ble utelukkende hentet fra forskjellige delprosjekter i historieprosjektet. Det trykte magasinet ble utformet av designbyrået ANTI, rikelig illustrert med bilder fra NMHs historie. Magasinet ble trykket i et større opplag og delt ut gratis på den store jubileumsfeiringen 3. september 2023. Alle sakene ble også publisert på nmh.no.

Alumniintervjuer (Ida Habbestad)

For å fange et studentperspektiv på NMHs historie ble musikkjournalist Ida Habbestad engasjert for å gjennomføre journalistiske intervjuer med ti tidligere NMH-studenter. Utover å belyse hvordan studenter har opplevd ulike perioder i høgskolens historie, var det et ønske å vise hvordan en rekke NMH-alumni har sentrale (og forskjellige) funksjoner i lokale musikkliv over hele landet. Det var derfor et mål at utvalget av intervjupersoner skulle være mangfoldig. I samarbeid med prosjektledelsen ble det gjort et utvalg med utgangspunkt i følgende faktorer: geografi, studietid, studieprogram/sjanger/instrument, karriereveier og kjønn. Følgende NMH-alumni ble intervjuet:

Navn	Studietid	Studieprogram	Nåværende jobb
Arvid Martinsen	1974–1979	Kandidatstudiet i utøving (trombone)	Frilans utøver, dirigent, komponist, arrangør m.m.
Helene Gihle Hilde	1984–1988; 2012–2013	Kandidatstudium utøvende linje (fiolin); Gehørbasert ledelse; Kunst, kritikk og kommunikasjon	Avdelingsleder for Musikk, dans, drama ved Sortland videregående skole.
Irene Bjørnnes	1987–1991	Musikkpedagogisk linje, 1. og 2. avdeling	Rektor, Kongsberg kulturskole
Cecilie Løken Hesselberg	1988–1995	Kandidat- og diplomstudiet i utøving (fløyte)	Solofløytist
Gaute Skoglund	1992–1997	Kandidatstudiet i kirkemusikk; Administrasjon og ledelse	Seniorrådgiver og prosjektleder i Narvik kommune
Eilev Skinnarmo	1992–1997	Utøvende kandidatstudium (fiolin) og kammemusikk diplom	Scenograf med base i København
Jo Asgeir Lie	1992–1999	Kandidatstudiet i utøving (akkordeon); Hovedfag med fordypning; PPU	Rektor ved Ole Bull Akademiet på Voss
Vidar Sæther	1995–1999	Kandidatstudiet i musikkpedagogikk («Jazzped» med saksofon)	Musikklærer ved Ålesund videregående skole, frilans utøver og musikkblogger
Ida Mo Schanche	1997–2003	Kandidatstudiet i utøving (klassisk piano); Hovedfag i akkompagnement	Pianist i Stavanger Symfoniorkester og frilans utøver
Runa Bosnes Engen	2009–2012	Musikk og helse; Master i musikkterapi	Musikkterapeut ved Lindeberghjemmet, Oslo kommune

Alle ti alumniintervjuer ble publisert i *NMH50: Jubileumsmagasinet* (Norges musikkhøgskole, 2023) og på nmh.no. Habbestad gjennomførte også (tidligere) et relatert prosjekt hvor hun gjorde et journalistisk intervju med Vera Scott Stenersen. Stenersen betjente i en årrekke NMHs resepsjon i første etasje, og var således første kontaktpunkt for skolens studenter, ansatte og besøkende. Dette intervjuet ble publisert i NMH-magasinet *Plong* (2022) og på nmh.no.

Biblioteket (Otlu Marie Alsvik)

Otlu Marie Alsvik har på oppdrag fra historieprosjektet skrevet et personlig essay om NMH-bibliotekets historie. Essayet «En institusjon i institusjonen – musikkhøgskolens bibliotek» er publisert i *NMH50: Jubileumsmagasinet* (Norges musikkhøgskole, 2023) og på nmh.no.

Byggesakene (Harald Jørgensen)

Harald Jørgensen har grundig dokumentert institusjonens byggehistorikk. Basert på arkivsøk og egne erfaringer, som en sentral aktør i historien, har han detaljert dokumentert arbeidet med å få reist NMHs nybygg på Majorstua fra institusjonens grunnleggelse i 1973 til innflytting i 1989. Jørgensen har også, i kortere form, skrevet om arbeidet med tilbygget som sto klart i 2007. Byggesaksprosjektet har ført frem til boka *To hus på 34 år: Norges musikkhøgskoles nye bygg 1973–2007* (Norges musikkhøgskole, 2023) som er trykket i et lite opplag og publisert på nett (open access).

Den historiske instrumentsamlingen (Peter Andreas Kjeldsberg)

Peter Andreas Kjeldsberg var engasjert av historieprosjektet for å dokumentere historien til høgskolens historiske instrumentsamling, som i all hovedsak stammer fra Trygve Lindemans og Olav Gurvins personlige instrumentsamlinger. Kjeldsberg, som tidligere var leder for Ringve musikkmuseum og på 1970-tallet katalogiserte NMHs samling, gjorde grundige arkivsøk som førte frem til den populærvitenskapelige artikkelen «‘Å samle gamle instrumenter, er absolutt nødvendig ...’», publisert i *NMH50: Jubileumsmagasinet* (Norges musikkhøgskole, 2023) og på nmh.no.

Doktorgradsutdanning (Solveig Christensen, Harald Jørgensen, Øivind Varkøy)

På oppdrag fra historieprosjektet dokumenterte Harald Jørgensen arbeidet med å få doktorgradsutdanning ved NMH med utgangspunkt i arkivmateriale og egne erfaringer. Senere ble Solveig Christensen og Øivind Varkøy koblet på arbeidet. De tok utgangspunkt i Jørgensens dokumentasjon og gjorde ytterligere arkivsøk, særlig med tanke på utviklingen av doktorgradsutdanningen ved NMH etter den ble tildelt i 1998. Delprosjektet har ført frem til den fagfelle-

vurderte artikkelen «Etablering og utvikling av forskerutdanning ved Norges musikkhøgskole» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Folkemusikkutdanning (Karin Eriksson, Ida Habbestad)

Karin Eriksson ble, som ekstern forsker, engasjert av NMH til å gjøre et arbeid på utviklingen av høgskolens folkemusikkmiljø. Hun har benyttet en etnografisk innfallsvinkel, blant annet med intervju som en sentral metode. Eriksson har både gjennomført en rekke egne intervjuer og hatt tilgang til intervjumateriale innsamlet av Ida Habbestad. Erikssons analyse har ført frem til den fagfelleverderte artikkelen «Negotiating traditional music in educational spaces: An ethnographic case study of the Norwegian Academy of Music» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023) og en rekke presentasjoner på konferanser og seminarer.

Gehørtreningsfaget (Aslaug Louise Slette)

Aslaug Louis Slette ble, som ekstern forsker, engasjert av NMH til å gjøre et arbeid på utviklingen av gehørtreningsfaget ved høgskolen. Dette ble gjennomført som et kvalitativt forskningsprosjekt med utgangspunkt i intervjuer og studieplaner. Arbeidet har ført frem til den fagfelleverderte artikkelen «Hørelære- og gehørtreningsfaget ved Norges musikkhøgskole: Utvikling av fagdidaktisk identitet» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Historiske bilder (Karianne Bjørseth Vodakova, Bjørnar Utne-Reitan, Karina Krokaa mfl.)

Historieprosjektet har tatt initiativ til å få oversikt over bildemateriale i NMHs arkiv. Prosessen med innsamling av bilder, scanning av disse (hos Oslo Foto) og registrering av metadata har blitt organisert av arkivleder Karianne Bjørseth Vodakova. Kommunikasjonsavdelingen har videre arbeidet med å få de historiske bildene inn i NMHs digitale bildedatabase og fortsatt arbeidet med metadatainnsamling. NMHs bildearkiv har tidligere ikke vært godt organisert, og det er store hull i den visuelle dokumentasjonen av institusjonens historie. Materialet som har blitt samlet inn, har blitt brukt i en rekke sammenhenger (bl.a. i flere av prosjektets publikasjoner). Bjørnar Utne-Reitan og Karina Krokaa fra NMHs kommunikasjonsavdeling har samarbeidet tett om bruk av historiske bilder i NMHs sosiale medier gjennom jubileumsåret.

Utne-Reitan og Krokaa har også hatt ansvar for *bildeutstillingsprosjektet*, som førte frem til en større utstilling med eldre og nyere bilder fra NMHs historie i korridoren i 3. etasje, 1. hus. Utstillingen var finansiert gjennom en gave fra LLeg til NMH. Prosjektet ble gjennomført i

samarbeid med høgskolens kunstutvalg og designbyrået ANTI. Hilde Ringlund var, som leder av NMHs kunstutvalg, initiativtaker og en sentral pådriver for realiseringen av dette delprosjektet. Ringlund gjennomførte et stort og viktig forarbeid som muliggjorde utstillingen. NMHs driftsavdeling, ved Tony Rikardt Westheim, har også spilt en betydelig rolle i den praktiske gjennomføringen av prosjektet.

Jazzutdanning (Hans Weisethaunet)

Hans Weisethaunet, professor i musikkvitenskap ved Universitetet i Oslo, har i to perioder vært engasjert av historieprosjektet for å forske på historiske aspekter ved norsk jazzutdanning. Weisethaunet har brukt en etnografisk tilgang til stoffet, med særlig fokus på muntlige kilder (intervju). I det første engasjementet undersøkte han norsk jazzutdanningshistorie fra et mer overordnet perspektiv, noe som resulterte i de fagfelleverderte artiklene «Jazz som konservatoriefag – en (u)mulig historie?» (*Studia Musicologica Norvegica*, 2021) og «Å høre hjemme i verden: Om 'jazzutdanning' og lytting som kunnskap» (i *Å høre hjemme i verden: Introduksjon til en pedagogisk hjemstedsfilosofi*, Scandinavian Academic Press, 2021) samt et bidrag på en internasjonal konferanse. I det andre engasjementet fokuserte Weisethaunet spesifikt på Sidsel Endresen og hennes pedagogiske tilgang til improvisasjon. Dette resulterte i den fagfelleverderte artikkelen «*Improvisasjon – stemme – uttrykk: Sidsel Endresens vokalpedagogiske praksis*» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Internasjonalisering (Eirik Birkeland, Ingrid Maria Hanken)

Eirik Birkeland og Ingrid Maria Hanken har på oppdrag fra historieprosjektet skrevet en populærvitenskapelig artikkel om NMHs internasjonale bidrag, med særlig fokus på NMHs arbeid inn mot den europeiske konservatoriumsorganisasjonen AEC. Artikkelen «Internasjonalt toneangivende?» ble publisert i *NMH50: Jubileumsmagasin* (Norges musikkhøgskole, 2023) og på nmh.no.

Kirkemusikkutdanning (Harald Herresthal, Einar Solbu)

Harald Herresthal og Einar Solbu har på oppdrag fra historieprosjektet gjennomført et arbeid på kirkemusikkutdanningens historie i Norge. Basert på et stort tilfang av historiske kilder har bidragsyterne belyst utviklingen av norsk kirkemusikkutdanning, og kirkemusikkfeltet i stort, fra Ole Andreas Lindemans tid og til i dag. Arbeidet vokste gradvis i omfang og førte frem til boka *Lindemantradisjonen og de lange linjer i norsk kirkemusikk* (Ad Notam, 2023). Boka ble slutført i 2023, som er oppført som publikasjonsår, men forelå først på trykk våren 2024.

Klaverundervisning (Maren Ørstavik, Olaf Eggestad mfl.)

Et av de første arrangementene arrangert av historieprosjektet var et seminar om klaverpedagoger. Det ble tidlig lansert en idé om at bidragene til dette seminaret kunne danne grunnlag for en antologi. Musikkjournalist Maren Ørstavik ble etter hvert engasjert som redaktør for dette publikasjonsprosjektet, som med tiden har utviklet seg fra å være en seminarantologi til å bli en selvstendig essaysamling. Ørstavik landet i samarbeid med prosjektledelsen på en publikasjon hvor konseptet er essays av pianister om pianister, hvor flere av bidragsyterne skriver om (eller intervjuer) sine lærere. Samlingen har bidrag av Einar Steen-Nøkleberg (om Eva Knardahl), Olaf Eggestad (om Robert Riefling), Magnus Andersson (om Håkon Austbø), Jorunn Marie Bratlie (i samtale med Liv Glaser), Ingrid Røynesdal (om Jens Harald Bratlie), Håvard Gimse (i samtale med Jiří Hlinka), Eyolf Dale (om Misha Alperin) og Ellen Ugelvik (om «klaveret»). Essaysamlingen *Tangenter: Pianister om pianister* utgis av Norges musikkhøgskole i 2024 og vil være tilgjengelig både på trykk og på nett.

Olaf Eggestad, som også er bidragsyter i essaysamlingen, var i tillegg engasjert av historieprosjektet for å skrive den fagfelleverderte artikkelen «Bokstavens lov og bokstavens ånd: *Werktreue* på norsk: Robert Riefling som professor ved Norges musikkhøgskole» (*Studia Musicologica Norvegica*, 2022).

Komposisjonsutdanning (Hilde Holbæk-Hanssen, Elef Nesheim, Asbjørn Schaathun)

Det har blitt gjennomført tre prosjekter om NMHs komposisjonsutdanning på oppdrag fra historieprosjektet. Musikkjournalist Hilde Holbæk-Hanssen gjennomførte dokumentasjonsintervjuer med sentrale lærere som var med på å forme utdanningen i 1970- og 80-årene: Olav Anton Thommessen, Lasse Thoresen, Bjørn Kruse og Per Christian Jacobsen. Transkripsjoner godkjent av intervjupersonene er arkivert i NMHs digitale arkiv sammen med utfylte samtykkeskjemaer. Elef Nesheim skrev en populærvitenskapelig artikkel om Finn Mortensen, som ble landets første professor i komposisjon i 1973. Artikkelen «Mortensen – veien til et komposisjonsprofessorat» er publisert i *NMH50: Jubileumsmagasin* (Norges musikkhøgskole, 2023) og på nmh.no. Asbjørn Schaathun skrev et personlig essay om de lange linjene i utviklingen av komposisjonsutdanningen de siste femti årene: «‘Det skjer jo ingenting der oppe, jo!’: Noen subjektive betraktninger over komposisjonslinjens første 50 år ved NMH og noen refleksjoner over komposisjonsundervisningens langsomhet – eller var det hurtighet?» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Kvinnelige musikkpedagoger (Ingrid Loe Landmark)

Ingrid Loe Landmark har vært engasjert av historieprosjektet til å gjennomføre et arbeid på kvinnelige musikkpedagoger på første halvdel av 1900-tallet, med særlig fokus på pedagoger tilknyttet MKiO. Landmark har sporet opp et stort antall kilder i offentlige og private arkiver for å belyse betydningen til disse lærerne. Hovedresultatet fra dette arbeidet er boka *Koste hva det koster vil! Historier om kvinner som gjorde musikken til levebrød* (Norsk Musikforlag, under utgivelse). I tillegg har arbeidet ført frem til den fagfelleverderte artikkelen «Hildur Schirmer (1856–1914): Sanger og kvinnesaks Kvinne» (*Studia Musicologica Norvegica*, 2022). I boka har også tidligere prosjektleder Astrid Kvalbein bidratt med kapittelet «Leite, lytte, synge ut og stå på: Å jobbe med likestilling på NMH etter 50 år».

Lindemans Legats historie (Einar Solbu)

I årene 1969–1973 drev det nyopprettede Lindemans Legat MKiO med mål om å gjøre institusjonen til landets første musikkhøgskole. Således spilte legatet en sentral rolle for at NMH ble opprettet med utgangspunkt i konservatoriets virksomhet. Også etter 1973 har det vært tette bånd mellom legatet og høgskolen. Einar Solbu, som har vært legatets styreleder siden 1979, har dokumentert legatets historie i boka *En levende musikktradisjon: Lindemans Legat 1969–2023* (Ad Notam, 2023). Et lanseringsarrangement ble avholdt på NMH 25. august 2023.

Mesterlæremodellen (Stefan Gies, Veronica Ski-Berg)

Som svar på call-et til den vitenskapelige antologien fikk prosjektet inn to bidrag om mesterlæremodellen. Stefan Gies fagartikkel «The birth of the Oslo Conservatoire out of the spirit of the master-apprentice model» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023) skisserer de lange linjene i mesterlærens historie og knytter disse til etableringen av MKiO. Veronica Ski-Bergs fagfelleverderte artikkel «‘Studenten i front’: Strategisk forhandling av rasjonaliserte myter i høyere musikkutdanning?» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023) analyserer NMHs strategier og argumenterer for at mesterlære er en «rasjonalisert myte» i høyere musikkutdanning.

Musikkhistorieundervisning (Gjertrud Pedersen)

Gjertrud Pedersen har som del av historieprosjektet undersøkt utviklinger innen undervisningen i musikkhistorie ved NMH basert på studier av studieplaner og intervjuer med sentrale aktører. Arbeidet har ført frem til den fagfelleverderte artikkelen «Musikkhistorier: Endringsprosesser og videreføring i musikkhistorieundervisningen ved Norges musikkhøgskole 1973–2023» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Musikklærerutdanning (Geir Johansen)

Geir Johansen har på oppdrag fra historieprosjektet gjort et arbeid på historien til NMHs musikk-lærerutdanning. Dette førte frem til den fagfelle-vurderte artikkelen «Educating music teachers at the Norwegian Academy of Music: How did we arrive here?» (i *Høyere musikk-utdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Musikkonservatoriet i Oslo (Anders Førisdal, Christoph Siems)

Anders Førisdal har vært postdoktor i historieprosjektet med et delprosjekt om utviklingen av MKiO som institusjon. Det er planlagt en vitenskapelig monografi som dette delprosjektets hovedresultat. I prosjektperioden har Førisdal publisert den fagfelle-vurderte artikkelen «Kontinuiteter i spill: Om habitusdannelse og institusjonelle baner ved Musik-Konservatoriets elev-konserter» (*Studia Musicologica Norvegica*, 2022).

Som svar på call-et til den vitenskapelige antologien fikk vi også inn et bidrag fra Christoph Siems som sammenlikner institusjonaliseringen av MKiO med Otto Winter-Hjelm og Edvard Griegs tidligere forsøk på å etablere et musikkakademi. Dette ble til den fagfelle-vurderte artikkelen «In the beginning was the organ: On the institutionalisation of professional music education in Norway» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Musikkterapiutdanning (Even Ruud, Gro Trondalen)

Even Ruud og Gro Trondalen har på oppdrag fra historieprosjektet gjort et arbeid på historien til NMHs musikkterapiutdanning. Dette førte frem til den fagfelle-vurderte artikkelen «En utdanning i musikkterapi – en sentral del av Norges musikkhøgskoles samfunnsansvar?» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Rektorintervjuer (Ida Habbestad, Maren Ørstavik, Bodil Maroni Jensen)

En sentral del av dokumentasjonsdelen av historieprosjektet har vært å samle historiene til gjenlevende NMH-rektorer. Musikkjournalistene Ida Habbestad, Maren Ørstavik og Bodil Maroni Jensen har vært engasjert for å gjennomføre forskjellige deler av dette arbeidet. I tillegg til å intervjuere rektorene Harald Herresthal, Harald Jørgensen, Bjørn Boysen, Jens Harald Bratlie, Eirik Birkeland og Peter Tornquist ble NMHs første studiesjef, Einar Solbu, intervjuet. Godkjente transkripsjoner av intervjuene (med ett unntak, hvor samtykket til arkivering ble trukket) er arkivert i NMHs arkiv for ettertiden, sammen med utfylte samtykkeskjemaer. Kortere formidlingsintervjuer basert på dokumentasjonsintervjuene ble publisert i *Plong*

(Norges musikkhøgskole, 2022) eller i *NMH50: Jubileumsmagasin* (Norges musikkhøgskole, 2023). I tillegg ble alle formidlingsintervjuene publisert på nmh.no.

Sangundervisning (Tuva Weideborg Hongve)

Tuva Weideborg Hongve har, som ekstern forsker, vært engasjert av historieprosjektet i to perioder for å undersøke historiske aspekter ved undervisningen i klassisk sang ved NMH. I den første perioden så hun på de større linjene i utviklingen av sangundervisningen basert på kvalitative forskningsintervjuer med sentrale aktører i feltet. I den andre perioden fokuserte hun spesifikt på den pedagogiske praksisen til Aase Nordmo Løvberg, som ble Norges første professor i sang i 1973. Hongves arbeid har ført frem til de fagfelleverderte artiklene «Mesterlære i endring: Noen utviklingstrekk i klassisk sangundervisning ved Norges musikkhøgskole» (*Studia Musicologica Norvegica*, 2022) og «Mester og medmenneske: Om Aase Nordmo Løvberg som sangpedagog» (*Studia Musicologica Norvegica*, 2023) samt to populærvitenskapelige artikler i *Ballade*.

Satslærefaget (Bjørnar Utne-Reitan)

Bjørnar Utne-Reitan var ph.d.-stipendiat i historieprosjektet med et delprosjekt om satslærefagets utvikling i Norge, med særlig fokus på NMH og MKiO. Prosjektet brukte lærebøker, studieplaner og debatter om musikkteori i offentligheten som kildemateriale. Utne-Reitans veiledere var Jon Helge Sætre, Astrid Kvalbein og Peter van Tour. Arbeidet førte frem til monografien *Harmony in conservatoire education: A study in the history of music theory in Norway* (Norges musikkhøgskole, 2023). I tillegg til denne har Utne-Reitan publisert følgende fagfelleverderte artikler som bygger på ph.d.-prosjektet på forskjellige måter uten å være del av selve avhandlingsarbeidet: «Music theory pedagogy in the nineteenth century: Comparing traditions of three European conservatories» (*Journal of Music Theory*, 2022), «Norse modes: On Geirr Tveitt's theory of tonality» (*Danish Musicology Online*, 2022), «Funksjonsteori – en musikkteoretisk tradisjon» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023) og «Music theory in/as musicology in Norway: Historical reflections» (*Svensk tidskrift för musikforskning*, 2024). Den fagfelleverderte artikkelen «Ernst Friedrich Richter and the birth of modern music theory pedagogy» er antatt og utgis i *Music Theory Online* høsten 2024.

Talentutvikling (Ellen M. Stabell)

Ellen M. Stabell har som del av historieprosjektet gjennomført et delprosjekt om utviklingen av talentutviklingsprogram i Norge. Arbeidet bestod av en diskursanalyse av sentrale rapporter og

utredninger, og ledet frem til den fagfelleverderte artikkelen «Talent og talentutvikling – et gammelt felt i nye klær?» (i *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

Veier videre

Historieprosjektet har ledet frem til en rekke resultater – vitenskapelige, populærvitenskapelige, dokumentariske og journalistiske – som har fylt betydelige hull i litteraturen om norsk høyere musikkutdanningshistorie. Likevel er det mye som gjenstår for fremtidig utforskning av dette feltet. Selv når det kommer til MKiOs og NMHs historier, kan ikke historieprosjektet hevde å være uttømmende. Til tross for mange delprosjekter og et stort antall interne og eksterne bidragsytere har det ikke vært mulig å undersøke alle aspekter ved institusjonenes historie. Håpet er likevel at det betydelige antallet publikasjoner fra historieprosjektet har bidratt til å sette høyere musikkutdanningshistorie på forskningsagendaen, og kan inspirere til videre utforskning som kan utvide, utdype, nyansere og utfordre funnene fra prosjektet.

Enkelte deler av høyere musikkutdanning har, av ulike grunner, fått mindre oppmerksomhet i historieprosjektet og forskningslitteraturen for øvrig. For eksempel er det gjort lite på dirigentutdanning, på akkompagnement som fagområde og på orkestermusikerutdanning. Et område som ble trukket frem av 2016-arbeidsgruppen, men som prosjektet i liten grad har arbeidet med, er NMHs lyd dokumentasjon. NMH-biblioteket forvalter høgskolens arkiv med konsertopptak. Disse utgjør, sammen med bibliotekets samling av historiske konsertprogrammer, et verdifullt materiale for fremtidige forskere som vil forske på estetiske idealer, interpretasjon og repertoarvalg gjennom NMHs historie.

Historieprosjektet har primært benyttet kvalitative metoder. Kvantitative studier kan også gi interessante perspektiver på høyere musikkutdanningshistorie, for eksempel på utvikling av konsert- og eksamensrepertoar, sjangermangfold, søkertall og kjønnsfordeling. Det ligger også et stort potensial i forskning på tidligere studenter og hvordan utdanningen har påvirket deres karrierer.

Siden brorparten av historieprosjektets publikasjoner fokuserer spesifikt på MKiO og/eller NMH, vil de kunne danne et godt grunnlag for fremtidige sammenliknende studier som også inkluderer andre institusjoner, norske eller utenlandske. Dokumentasjonsintervjuene som er arkivert, kan også brukes i senere studier som har andre perspektiver enn historieprosjektets publikasjoner.

Det finnes mange muligheter for å bygge videre på historieprosjektet, ikke bare innen vitenskapelige, men også kunstneriske og pedagogiske rammer. Flere av de sentrale kvinnelige pedagogene som Ingrid Loe Landmarks prosjekt har løftet frem, var for eksempel også komponister hvis musikk fortjener å bli fremført. Forhåpentlig kan også perspektiver fra historieprosjektet åpne for nye, kritiske blikk på historiene og tradisjonene som preger institusjonen og inspirere til utvikling av fremtidens musikkutdanning.

Det vil komme nye jubileer, og ingen vet hvordan NMH vil se ut når høgskolen en gang fyller 75 år og 100 år. Da må høgskolens historie skrives på nytt, med de nye perspektivene som har kommet til. Forhåpentligvis vil arbeidet utført i historieprosjektet gjøre det enkelt å plukke opp tråden, når den tid kommer.

VEDLEGG 1: Presentasjoner av historieprosjektet

Historieprosjektet har stått bak en rekke arrangementer med bidrag fra prosjektdeltakere og eksterne gjester. Dette kommer i tillegg til de jevnlige møtene til historielaget, hvor det også ved flere tilfeller har vært gjester utover de faste medlemmene i gruppen. I tillegg til å organisere egne arrangementer har historieprosjektets deltakere presentert sine delprosjekter på en rekke eksterne konferanser, seminarer og møter. Arrangementer og presentasjoner som er planlagt gjennomført i juni og juli 2024, er merket med stjerne (*).

Arrangementer i regi av historieprosjektet

Dato	Sted	Arrangement	Bidragstyttere	Kommentar
24.09.18	NMH	Innspillsseminar	Presentasjoner ved: - Einar Solbu - Ingrid Loe Landmark - Hans Weisethaunet - Solveig Christensen - Panel: Alfred Fidjestøl, Christine Myrvang, Harald Jørgensen - Bodil Maroni Jensen (ordstyrer)	Åpent arrangement
03.05.19	NMH	Pianister, pedagoger, personligheter – klavertradisjoner i Norge	Presentasjoner ved: - Olaf Eggestad - Liv Glaser - Anne Eline Riisnæs - Einar Steen-Nøkleberg - Ingrid Loe Landmark - Jorunn Marie Bratlie, Gunnar Flagstad mfl. (panel)	Åpent arrangement
21.11.19	Nasjonalt biblioteket	Fra Bach til Somero: Ole Andreas Lindeman 250 år	Bidragstyttere: - Henning Somero - Sigbjørn Apeland - Ingrid Loe Landmark - Sveinung Bjelland - Atle Sponberg - Einar Solbu - Astrid Kvalbein - Margrethe Støkken Bue	Åpent arrangement i samarbeid med Nasjonalbiblioteket
11.09.20	NMH	Frå musikk-konservatorium til statleg høgskole – eit seminar om «pioneråra» 1969–1979	Presentasjoner ved: - Alfred Fidjestøl - Einar Solbu - Nils E. Bjerkestrand - Harald Jørgensen - Ingrid Maria Hanken - Inger Elise Reitan, Hilde Ringlund, Mats Claesson (panel) - Astrid Kvalbein (ordstyrer)	Åpent arrangement
01.10.20	NMH	Seminar om orkesterutdanning	Presentasjoner ved: - Are Sandbakken - Tom Ottar Andreassen - Frøydis Ree Wekre - Karin Helene Slåttbrekk - Astrid Kvalbein (ordstyrer)	Arrangement under studentenes orkesterprosjektuke

04.12.20	Zoom	Forskerseminar	Presentasjoner ved: - Anders Førisdal (kommentar: Sigrid Røyseng) - Ingrid Loe Landmark (kommentar: Harald Herresthal) - Olaf Eggestad (kommentar: Jon Helge Sætre) - Bjørnar Utne-Reitan (kommentar: Morten Christophersen) - Alfred Fidjestøl (kommentar: Ingrid Maria Hanken)	Åpent arrangement
			Kortere innlegg ved: - Birgitte Grong - Tuva Weideborg Hongve - Bente Leiknes Thorsen	
18.06.21	Zoom	Prosjektseminar	Presentasjoner ved: - Astrid Kvalbein og Nina Nielsen (lederbytte) - Kjetil Bjørgan - Max Låke og Erik Wallrup (erfaringer fra jubileum, Kungliga Musikaliska Akademien 250 år) - Ida Habbestad, Maren Ørstavik, Tuva Weideborg Hongve og Hilde Holbæk-Hansen (erfaringsdeling, intervjuer) - Alfred Fidjestøl (kommentar: Olaf Eggestad)	Lukket arrangement for prosjektdeltakere
30.08.22– 31.08.22	Leangkollen	Forfatterseminar	Presentasjoner ved: - Aslaug Louise Slette - Geir Johansen - Hans Weisethaunet - Karin Eriksson - Bjørnar Utne-Reitan - Ellen M. Stabell - Øivind Varkøy og Solveig Christensen - Gjertrud Pedersen - Christoph Siems	Lukket arrangement i samarbeid med CERM og CEMPE
22.11.22	NMH	Prøveforelesning og disputas	Doktorand: - Bjørnar Utne-Reitan Bedømmelseskomité: - Thomas Christensen - Thomas Husted Kirkegaard - Live Weider Ellefsen (leder)	Åpent arrangement i regi av doktorgradsutvalget
23.11.22	NMH	Lansering: Studia Musicologica Norvegica	Presentasjoner ved: - Kai Arne Hansen - Asbjørn Ø. Eriksen - Ingrid Loe Landmark - Anders Førisdal - Bjørnar Utne-Reitan - Henrik Holm (ordstyrer)	Åpent arrangement i samarbeid med Norsk musikkforskerlag
01.03.23	NMH	Presentasjon av historieprosjektet	Presentasjon ved: - Bjørnar Utne-Reitan	Lukket arrangement som del av NMHs seniorklubbs program

25.08.23	NMH	Boklansering: En levende musikk-tradisjon	Presentasjoner ved: - Einar Solbu - Bernt E. Bauge - Bjørnar Utne-Reitan	Åpent arrangement i samarbeid med Lindemans Legat
03.09.23	Domus Bibliotheca	Boklansering: Jubileumsboka	- Alfred Fidjestøl og Ida Habbestad (samtale) - Bjørnar Utne-Reitan - Haakon Kolmannskog	Åpent arrangement som del av programmet på jubileumsdagen
23.01.24	NMH	Boklansering: Den vitenskapelige antologien	Presentasjoner ved: - Øivind Varkøy - Bjørnar Utne-Reitan - Geir Johansen, Gro Trondalen, Hans Weisethaunet og Veronica Ski-Berg (panel) - Ellen M. Stabell (ordstyrer)	Åpent arrangement i samarbeid med CERM og CEMPE
03.06.24*	NMH	Avslutning historieprosjektet med lanseringer (to bøker og en bildeutstilling)	Presentasjoner ved: - Astrid Kvalbein - Einar Solbu - Harald Herresthal - Ingrid Loe Landmark - Bjørnar Utne-Reitan	

Eksterne presentasjoner av prosjektet

- Eriksson, K. (2022, mars). *Ways of knowing and ways of teaching: An ethnographic case study of folk music at the Norwegian Academy of Music*. Innlegg presentert ved Högre forskningsseminarium, Örebro Universitet, Musikhögskolan.
- Eriksson, K. (2022, juni). *Ways of knowing and ways of teaching: An ethnographic case study of folk music at the Norwegian Academy of Music*. Innlegg presentert ved Musikforskning idag, Svenska Samfundet för musikforskning, Falun.
- Eriksson, K. (2022, september). *Ways of knowing traditional music: An ethnographic case study of the Norwegian Academy of Music*. Innlegg presentert ved Joint Knowledge Production and Collaboration in Research, European Seminar in Ethnomusicology, Graz.
- Kvalbein, A. (2020, november). *Artistic research: New epistemic cultures in the academy?* Innlegg presentert ved Musicology and Its Future in Times of Crises, Zagreb (online).
- Utne-Reitan, B. (2020, februar). *Music theory in higher music education: Introducing the contours of a PhD project*. Innlegg presentert ved Nordic Network for Research in Music Education – Pre-conference for PhD projects in progress, København.
- Utne-Reitan, B. (2021, mars). *Constructing «satslære»: Preliminary findings from a PhD project in progress*. Innlegg presentert ved Nordic Network for Research in Music Education, Trondheim (online).
- Utne-Reitan, B. (2022, april). *Large-scale form in the history of music theory in Norway*. Innlegg presentert ved Articulating Form, Oslo/Asker.
- Utne-Reitan, B. (2022, juli). *The academisation of music theory in Norway (or the lack thereof)*. Innlegg presentert ved Music and the University, London.
- Utne-Reitan, B. (2023, mars). *Historical developments in the music theory discourse in Norway*. Innlegg presentert ved Nordic Network for Research in Music Education, Örebro.

- Utne-Reitan, B. (2023, juli). *Harmonic analysis in Norway: Historical and theoretical reflections*. Innlegg presentert ved Society for Music Analysis Annual Conference (OxMAC), Oxford.
- Utne-Reitan, B. (2023, november). *Why Richter? Exploring the international success of Richterian theory pedagogy in the nineteenth century*. Innlegg presentert ved AMS/SMT Joint Annual Meeting, Denver, CO.
- Utne-Reitan, B. (2024, mars). *Music theory and value judgement: Cases from the history of music theory in Norway*. Innlegg presentert ved Nordic Network for Research in Music Education, Bodø.
- Utne-Reitan, B. (2024, juli). «*A guide to understanding the first things about music*»: *Johan Daniel Berlin and the first Scandinavian theory textbook (1744)*. Innlegg ved Edinburgh Music Analysis Conference (EdMAC), Edinburgh.*
- Utne-Reitan, B. (2024, juli). *Learning from history: On music theory and value judgement*. Innlegg ved Music and the University, Surrey.*
- Weisethaunet, H. (2022, august). *Jazz education in the north – from a «jazz now» perspective*. Innlegg presentert ved Jazz Then & Now, Amsterdam.

VEDLEGG 2: Publikasjoner fra historieprosjektet

Historieprosjektet har stått bak en rekke publikasjoner – såvel vitenskapelige og populærvitenskapelige som mer journalistiske tekster – som behandler forskjellige aspekter ved høyere musikkutdanningshistorie. Det følgende er en fullstendig oversikt over offentlige publikasjoner fra prosjektet som er utkommet ved prosjektslutt. Enkelte utgivelser som ikke enda er utgitt, men som er i korrekturfasen, er tatt med og listet som «under utgivelse».

Større publikasjoner

- Eriksen, A. Ø. (Red.). (2022). Perspektiver fra Norges musikkhøgskoles historieprosjekt [Spesialdel]. *Studia Musicologica Norvegica*, 48(1), 38–111. <https://www.idunn.no/toc/smn/48/1>
- Fidjestøl, A. (2023). *Noregs musikkhøgskole: Femti år med notar, unotar og fotnotar*. Samlaget.
- Herresthal, H. & Solbu, E. (2023). *Lindemantradisjonen og de lange linjer i norsk kirkemusikk*. Ad Notam.
- Jørgensen, H. (2023). *To hus på 34 år: Norges musikkhøgskoles nye bygg 1973–2007*. Norges musikkhøgskole. <https://hdl.handle.net/11250/3099177>
- Landmark, I. L. (under utgivelse). *Koste hva det koste vil! Historier om kvinner som gjorde musikken til levebrød*. Norsk musikkforlag.
- Solbu, E. (2023). *En levende musikktradisjon: Lindemans Legat 1969–2023*. Ad Notam.
- Utne-Reitan, B. (2022). *Harmony in conservatoire education: A study in the history of music theory in Norway* [Doktorgradsavhandling, Norges musikkhøgskole]. Brage vitenarkiv. <https://hdl.handle.net/11250/3031991>
- Utne-Reitan, B. & Krokaa, K. A. (Red.). (2023). *NMH50: Jubileumsmagasinet*. Norges musikkhøgskole.
- Varkøy, Ø., Stabell, E. M. & Utne-Reitan, B. (Red.). (2023). *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver*. Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199>
- Ørstavik, M. (Red.). (under utgivelse). *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.

Fagfellevurderte artikler/kapitler

- Christensen, S., Jørgensen, H. & Varkøy, Ø. (2023). Etablering og utvikling av forskerutdanning ved Norges musikkhøgskole. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 269–299). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch12>
- Eggestad, O. (2022). Bokstavens lov og bokstavens ånd: *Werktreue* på norsk: Robert Riefling som professor ved Norges musikkhøgskole. *Studia Musicologica Norvegica*, 48(1), 78–97. <https://doi.org/10.18261/smn.48.1.7>
- Eriksson, K. (2023). Negotiating traditional music in educational spaces: An ethnographic case study of the Norwegian Academy of Music. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 219–246). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch10>

- Førisdal, A. (2022). Kontinuiteter i spill: Om habitusdannelse og institusjonelle baner ved Musik-Konservatoriets elevkonserter. *Studia Musicologica Norvegica*, 48(1), 38–56. <https://doi.org/10.18261/smn.48.1.5>
- Hongve, T. W. (2022). Mesterlære i endring: Noen utviklingstrekk i klassisk sangundervisning ved Norges musikkhøgskole. *Studia Musicologica Norvegica*, 48(1), 98–111. <https://doi.org/10.18261/smn.48.1.8>
- Hongve, T. W. (2022). Mester og medmenneske: Om Aase Nordmo Løvberg som sangpedagog. *Studia Musicologica Norvegica*, 49(1), 77–91. <https://doi.org/10.18261/smn.49.1.6>
- Johansen, G. (2023). Educating music teachers at the Norwegian Academy of Music: How did we arrive here? I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 145–172). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch7>
- Landmark, I. L. (2022). Hildur Schirmer (1856–1914): Sanger og kvinnesaks Kvinne. *Studia Musicologica Norvegica*, 48(1), 57–77. <https://doi.org/10.18261/smn.48.1.6>
- Pedersen, G. (2023). Musikkhistorier: Endringsprosesser og videreføringer i musikkhistorieundervisningen ved Norges musikkhøgskole 1973–2023. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 63–90). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch4>
- Ruud, E. & Trondalen, G. (2023). En utdanning i musikkterapi – en sentral del av Norges musikkhøgskoles samfunnsansvar. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 173–200). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch8>
- Siems, C. (2023). In the beginning was the organ: On the institutionalisation of professional music education in Norway. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 39–61). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch3>
- Ski-Berg, V. (2023). «Studenten i front»: Strategisk forhandling av rasjonaliserte myter i høyere musikkutdanning? I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 327–353). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch14>
- Slette, A. L. (2023). Hørelære- og gehørtreningsfaget ved Norges musikkhøgskole: Utvikling av fagdidaktisk identitet. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 91–111). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch5>
- Stabell, E. M. (2023). Talent og talentutvikling – et gammelt felt i nye klær? I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 301–325). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch13>
- Utne-Reitan, B. (2022). Music theory pedagogy in the nineteenth century: Comparing traditions of three European conservatories. *Journal of Music Theory*, 66(1), 63–91. <https://doi.org/10.1215/00222909-9534139>
- Utne-Reitan, B. (2022). Norse modes: On Geirr Tveitt's theory of tonality. *Danish Musicology Online* (Særnummer), 46–69. <https://tinyurl.com/2p9fma8x>

- Utne-Reitan, B. (2023). Funksjonsteori – en musikkteoretisk tradisjon. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 113–144). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch6>
- Utne-Reitan, B. (2024). Music theory in/as musicology in Norway: Historical reflections. *Svensk tidskrift för musikforskning*, 106(1), 1–29. <https://doi.org/10.58698/stm-sjm.v106.17563>
- Utne-Reitan, B. (under utgivelse). Ernst Fridrich Richter and the birth of modern music theory pedagogy. *Music Theory Online*.
- Weisethaunet, H. (2021). Jazz som konservatoriefag – en (u)mulig historie? *Studia Musicologica Norvegica*, 47(1), 27–44. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2960-2021-01-03>
- Weisethaunet, H. (2021). Å høre hjemme i verden: Om «jazzutdanning» og lytting som kunnskap. I I. Bostad (Red.), *Å høre hjemme i verden: Introduksjon til en pedagogisk hjemstedsfilosofi* (s. 251–283). Scandinavian Academic Press. <https://tinyurl.com/yutba8sa>
- Weisethaunet, H. (2023). *Improvisasjon – stemme – uttrykk*: Sidsel Endresens vokalpedagogiske praksis. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 247–268). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch11>

Andre artikler/kapitler

- Alsvik, O. M. (2023). En institusjon i institusjonen – musikkhøgskolens bibliotek. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 56–59). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 31. mai 2023.]
- Andersson, M. (under utgivelse). Profeten: Magnus Andersson om Håkon Austbø. I M. Ørstavik (Red.), *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.
- Birkeland, E. & Hanken, I. M. (2023). Internasjonalt toneangivende? I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 88–91). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 7. august 2023.]
- Bratlie, J. M. (under utgivelse). Liv i musikken: Jorunn Marie Bratlie i samtale med Liv Glaser. I M. Ørstavik (Red.), *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.
- Dale, E. (under utgivelse). Møtet: Eyolf Dale om Misha Alperin. I M. Ørstavik (Red.), *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.
- Eggestad, O. (under utgivelse). Svermer og petimeter: Olaf Eggestad om Robert Riefling. I M. Ørstavik (Red.), *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.
- Eriksen, A. Ø. (2022). Innledning: Perspektiver fra Norges musikkhøgskoles historieprosjekt. *Studia Musicologica Norvegica*, 48(1), 38–40. <https://doi.org/10.18261/smn.48.1.4>
- Gies, S. (2023). The birth of the Oslo Conservatoire out of the spirit of the master-apprentice model. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 15–37). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch2>
- Gimse, H. & Hlinka, J. (under utgivelse). Pianisten og pedagogen: Håvard Gimse i samtale med Jiří Hlinka. I M. Ørstavik (Red.), *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.
- Habbestad, I. (2022). Veras verden. *Plong*, 3(1), 76–79. [Nettversjon publisert 16. april 2021.]

- Habbestad, I. (2022). – Å bygge en institusjon er i seg selv en pedagogisk øvelse. *Plong*, 3(1), 38–45. [Nettversjon publisert 11. september 2020.]
- Habbestad, I. (2023). Byggesaker, styringsstruktur og refleksjoner om makt. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 38–45). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 11. mai 2023.]
- Habbestad, I. (2023). En musiker i fellesskap. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 8–13). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 3. mai 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Et helhetlig samfunnsoppdrag. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 34–37). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 22. mai 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Fra ytterst på stolen. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 46–49). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 9. juni 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Improviasasjon, omsorg og lek. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 114–117). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 31. august 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Med spelerom og gode diskusjonar. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 74–79). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 14. august 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Muskar på egne premissar. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 70–73). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 21. juli 2023.]
- Habbestad, I. (2023). NMH som klangbunn. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 30–33). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 17. mai 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Pianist med frie tøyler. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 92–95). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 21. august 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Sjølvkritikk og meiningsfulle fellesskap. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 50–53). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 15. juni 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Utdanningen klenger med som en kontrast. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 60–63). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 16. juli 2023.]
- Habbestad, I. (2023). Å bidra i det store hjulet. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 106–113). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 29. august 2023.]
- Hongve, T. W. (2021, 26. oktober). – Vær et unntak! *Ballade*. <https://tinyurl.com/yc7cppv2>
- Hongve, T. W. (2023, 9. juni). Aase Nordmo Løvberg – den inderlige stemmen. *Ballade*. <https://tinyurl.com/ys6md9f8>
- Hovland, T. (2022). 50 år for heile musikklivet. *Plong*, 3(1), 11–14.

- Jensen, B. M. (2023). – Det er kunstnere vi skal utdanne. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 64–69). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 19. juni 2023.]
- Kjeldsberg, P. A. (2023). «Å samle gamle instrumenter, er absolutt nødvendig ...». I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 96–105). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 24. august 2023.]
- Kvalbein, A. (2023). Leiar. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 4–5). Norges musikkhøgskole.
- Kvalbein, A. (under utgivelse). Leite, lytte, syng ut og stå på: Å jobbe med likestilling på NMH etter 50 år. I I. L. Landmark, *Koste hva det koste vil! Historier om kvinner som gjorde musikken til levebrød*. Norsk musikkforlag.
- Nesheim, E. (2023). Finn Mortensen – veien til et komposisjonsprofessorat. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 14–19). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 7. april 2023.]
- Røynesdal, I. (under utgivelse). Mannen med gulltipsene: Ingrid Røynesdal om Jens Harald Bratlie. I M. Ørstavik (Red.), *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.
- Schaathun, A. (2023). «Det skjer jo ingenting der oppe, jo!»: Noen subjektive betraktninger over komposisjonslinjens første 50 år ved NMH og noen refleksjoner over komposisjonsundervisningens langsomhet – eller var det hurtighet? I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 201–218). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch9>
- Solbu, E. (2023, 19. oktober). Lindemans Legat: For musikkfaglig utvikling, tradisjon og verdibyggning i musikklivet. *Ballade*. <https://tinyurl.com/3c739zsx>
- Steen-Nøkleberg, E. (under utgivelse). Minner om en stjerne: Einar Steen-Nøkleberg om Eva Knardahl. I M. Ørstavik (Red.), *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.
- Ugelvik, E. (under utgivelse). Performing Precarity: Ellen Ugelvik om Klaveret. I M. Ørstavik (Red.), *Tangenter: Pianister om pianister*. Norges musikkhøgskole.
- Utne-Reitan, B. (2023, 1. september). *Musikkhøgskolens historie*. Norges musikkhøgskole. <https://nmh.no/om-nmh/musikkhogskolen-historie> [Også på engelsk.]
- Utne-Reitan, B. (2023). Norsk høyere musikkutdanningshistorie – en bibliografi. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 355–363). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.vedlegg>
- Varkøy, Ø., Stabell, E. M. & Utne-Reitan, B. (2023). Innledning. I Ø. Varkøy, E. M. Stabell & B. Utne-Reitan (Red.), *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (s. 9–13). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.199.ch1>
- Ørstavik, M. (2022). – Ingen av oss har peiling på hvordan musikklivet ser ut om 50 år. *Plong*, 3(1), 20–27. [Nettversjon publisert 28. juni 2022.]
- Ørstavik, M. (2023). – Det ga meg et skikkelig sug i magen. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 80–85). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 16. august 2023.]
- Ørstavik, M. (2023). – Jeg trodde aldri jeg skulle bli valgt. I B. Utne-Reitan & K. A. Krokaa (Red.), *NMH50: Jubileumsmagasinet* (s. 20–29). Norges musikkhøgskole. [Nettversjon publisert 20. april 2023.]

VEDLEGG 3: Annen relevant litteratur

Gjennom arbeidet med historieprosjektet har prosjektdeltakerne opparbeidet god oversikt over eksisterende litteratur om norsk musikkutdanningshistorie, med særlig henblikk på høyere/profesjonell musikkutdanning. Nedenfor følger en oversikt over relevant litteratur, avgrenset til *publiserte tekster om høyere musikkutdanning (av et visst omfang) hvor det historiske perspektivet er fremtredende*. En tidligere versjon av oversikten (som inkluderte resultater fra historieprosjektet) ble trykket som vedlegg til antologien *Høyere musikkutdanning: Historiske perspektiver* (Cappelen Damm Akademisk, 2023). Det følgende er en oppdatert oversikt over litteratur om norsk (høyere) musikkutdanningshistorie som *ikke* direkte springer ut av historieprosjektet. Den inkluderes i rapporten for å lette tilgangen til denne litteraturen for forskere som i fremtiden vil arbeide videre med relatert tematikk.

Bøker

- Berg, B. A. (2021). *Musikkonservatoriet i Tromsø 50 år (1971–2021)*. UiT – Norges arktiske universitet.
- Brustad, B. (1971). *Liv og virke i ord og toner*. Tanum. [Også utgitt som føljetong i *Norsk musikk Tidsskrift* 1969–70.]
- Bråten, A., Frorud, R., Glattre, H., Grinde, N., Haavardsholm, A., & Vatn, R. (Red.). (2005). «Jeg kunne det da jeg gikk hjemmefra»: *Oslo musikk lærerforening gjennom 100 år: 1905–2005*. Norsk Musikforlag.
- Dammen, P. (Red.). (1985). *Østlandets Musikkonservatorium: En vandring med «fru Musica» gjennom 25 år: 1959–1984*. Østlandets Musikkonservatorium.
- Eikenes, E. A. C. (1986). *Minneboken om Stavanger musikkonservatorium*. Eikenes.
- Eikenes, E. A. C. (1990). *Supplement til Minneboken om Stavanger musikkonservatorium*. Eikenes.
- Haselmann, L. (2018). *Agathe Backer Grøndahl – von Norwegen nach Berlin: Professionelle Musikausbildung im 19. Jahrhundert*. Waxmann.
- Helseth, T. (2005). *Fra privat initiativ til offentlig innsats: Norsk musikkpolitikk på 1900-tallet*. Unipub.
- Herresthal, H. (1993). *Carl Arnold (1794–1873): Ein europäischer Musiker des 19. Jahrhunderts*. Noetzel.
- Herresthal, H. (1993). *Med spark i gulvet og quinter i bassen: Musikalske og politiske bilder fra nasjonalromantikkens gjennombrudd i Norge*. Universitetsforlaget.
- Herresthal, H. (2005). *Fra privat til offentlig engasjement: Musikkpolitikken 1814–1858*. Unipub.
- Herresthal, H. (2005). «Ikke føre dem der er grodd mose på deres talent»: *Musikkpolitikken 1859–1905*. Unipub.
- Holen, A., Jørgensen, H., & Zimmer, F. (Red.). (2002). *Spillerom: Festskrift til Einar Solbu på 60-årsdagen 3. februar 2002*. Novus.

- Johnsen, K. (1998). *Fra kirkesang til Griegakademi: Veien mot høyere musikkutdanning i Bergen*. Griegakademiet – Institutt for musikk.
- Karevold, I. (1996). *Kontinentale impulser i en norsk musiklerslekt før 1850: En studie i brever, musikallier og skrifter etter slekten Lindeman* [Doktorgradsavhandling]. Göteborgs universitet.
- Kvam, M. H., & Kvam, O. S. (Red.). (1982). *Samspill: Festskrift til Robert Levin på hans 70-årsdag 7. juni 1982*. Cappelen.
- Ledang, O. K. (Red.). (1987). *Musikklidenskapelig: Musikkvitenskapelig institutt 1962–87*. Solum.
- Levin, R. & Levin, M. (1983). *Med livet i hendene*. Cappelen. [2. utg. 1992. Også utgitt på Storskritforlaget 1994.]
- Lindeman, T. (1933). *Musik-Konservatoriet: 50-års jubileumsskrift*. Musik-Konservatoriet i Oslo.
- Lindeman, T. & Solbu, E. (1976). *Musik-Konservatoriet i Oslo: 1883–1973*. Tanum-Norli.
- Midtgaard, N. (Red.). (1989). *Statens operahøgskole 25 år: 1964–1989*. Statens operahøgskole.
- Nesheim, E. (2002). *Privat – i full offentlighet: Barratt Due musikk institutt gjennom 75 år*. Barratt Due musikk institutt.
- Nesheim, E. (2010). *Alltid på leting: Finn Mortensen – en kraft i norsk musikk*. Norsk Musikforlag.
- Nesheim, E., Bjøntegaard, B. J., Hanken, I. M., & Karevold, I. (Red.). (1998). *Flerstemmige innspill: Norges musikkhøgskole – 25 år*. Norges musikkhøgskole.
- Norges musikkhøgskole. (1983). *Norges musikkhøgskole 10 år: Program for jubileumskonsertene og jubileumsartikler*.
- Overøye, O. J., Selvik, R. M., & Stendal, T. A. (Red.). (1999). *Konkylie: Musikkonservatoriet i Trondheim 25 år: 1973–1998*. NTNU.
- Ruud, E. (2015). *Fra musikkterapi til musikk og helse: Artikler 1973–2014* (Bd. 1–2). Norges musikkhøgskole.
- Ruud, E. (2022). *En profesjon blir til: Norsk forening for musikkterapi gjennom 50 år*. Norsk forening for musikkterapi.
- Skouen, S., & Moe, O. H. (Red.). (1982). *Mortensen 60: Festskrift til Finn Mortensen på hans 60-årsdag 6. januar 1982*. Cappelen.
- Solbu, E., & Jørgensen, H. (Red.). (1983). *En levende tradisjon: Jubileumsskrift til 100-årsdagen for opprettelsen av Musikkonservatoriet i Oslo*. Norsk Musikforlag.
- Solhaug, A. J. (2002). *Fra organist til kantor: Utviklingen av en ny kirkemusikeridentitet*. Verbum
- Stensæth, K., Trondalen, G., & Varkøy, Ø. (Red.). (2017). *Musikk, handlinger, muligheter: Festskrift til Even Ruud*. Norges musikkhøgskole.
- Storaas, R., Johnsen, K., Holter, S. W., Thorsen, F., & Bousman, K. (Red.). (2005). *Med Grieg i ryggen: Musikkutdanning i Bergen gjennom 100 år*. Griegakademiet – Institutt for musikk.
- Stubseid, G. (1992). *Frå spelemannslære til akademi: Om folkemusikkopplæring i Noreg, med hovudvekt på slåttemusikken på hardingfele*. Folkekultur.

- Svendsen, T. O. (2014). *La ordene klinge! Operahøgskolens historie 1964–2014*. Vidarforlaget.
- Tønsberg, K. (2007). *Institusjonaliseringen av de rytmiske musikkutdanningene ved Høgskolen i Agder* [Doktorgradsavhandling]. Norges musikkhøgskole.
- Tønsberg, K. (2013). Akademiseringen av jazz, pop og rock – en dannelsesreise. *Akademika*.
- Vollsnes, A. O. (Red.). (1999–2001). *Norges musikkhistorie* (Bd. 1–5). Aschehoug.
- Årva, Ø. (1987). *Musikkfaget i norsk lærerutdannelse 1815–1965: Et skolefags utvikling og skjebne gjennom 150 år*. Novus.
- Aasen, T. (Red.). (2005). *Lærdom i lyd: Musikkonservatoriet i Kristiansand gjennom 40 år*. Høgskolen i Agder.

Artikler/kapitler

- Almås, B. (2008). Norsk musikkterapi på 1980- og 90-tallet: En banebrytende periode. I G. Trondalen & E. Ruud (Red.), *Perspektiver på musikk og helse: 30 år med norsk musikkterapi* (s. 233–241). Norges musikkhøgskole.
- Andersen, O. E. (2013). Professor med kvaler. I O. E. Andersen, *Arve Tellefsen: «Æ må jo spæll?»* (s. 308–318). Aschehoug.
- Baden, T. (2020). Tretti år på Musikkonservatoriet og Musikkhøgskolen. I T. Baden, *Conrad Baden – komponist, kirkemusiker, konservatorielærer og kritiker: Biografi med verklister* (s. 48–54). Institutt for musikkvitenskap, Universitetet i Oslo.
- Benestad, F. (1968). Institutt for musikkvitenskap: En oversikt. I F. Benestad & P. Krømer (Red.), *Festskrift til Olav Gurvin* (s. 13–31). Lyche.
- Bjerkestrand, N. E. (1992). Musikkteoriundervisningen ved Musikkonservatoriet i Oslo 1883–1969: Et portrettgalleri av lærere i satslære og komposisjon. *Norsk kirkemusikk*, 1992(3), 18–26.
- Blix, H. S. & Bergby, A. K. (2007). Hørelærefaget før og nå. I H. S. Blix & A. K. Bergby (Red.), *Øre for musikk: Om å undervise i hørelære* (s. 7–14). Unipub. [Revidert utg. utgitt av Norges musikkhøgskole 2016.]
- Bækkelund, K. (1989). Professor-strid. I K. Bækkelund, *På gjennomreise* (s. 187–205). Tiden.
- Børresen, I. (2023). Skulle Norges musikkhøgskole ha ligget i Bergen? *Studia Musicologica Norvegica*, 49(1), 45–59.
- Dirdal, N. (1964). Norske Musikk læreres Landsforbund gjennom 50 år. *Norsk musikk Tidsskrift*, 1(2), 37–62.
- Dyndahl, P. (2017). Musikk, identitet og makt: Autoetnografisk blikk på lærerutdanningsfaget musikk i Hamar. I M. Løvteit, T. O. Engen & L. A. Kulbrandstad (Red.), *Tidssignaler: Lærerutdanningsfag i utvikling: Utdanning av lærere på Hamar – 150 år* (s. 237–258). Oplandske Bokforlag.
- Dyndahl, P., Karlsen, S., Nielsen, S. G. & Skårberg, O. (2017). Hva er legitim forskning ved norske musikkonservatorier? Teoretiske, empiriske og historiske perspektiver. I S. G. Nielsen & Ø. Varkøy (Red.), *Utdanningsforskning i musikk – didaktiske, sosiologiske og filosofiske perspektiver: Festskrift til Geir Johansen* (s. 91–104). Norges musikkhøgskole.
- Dyndahl, P., Karlsen, S., Nielsen, S. G. & Skårberg, O. (2017). The academisation of popular music in higher music education: The case of Norway. *Music Education Research*, 19(4), 438–454.

- Dyndahl, P., Karlsen, S., Nielsen, S. G. & Skårberg, O. (2018). Was kann als legitime Forschung gelten? Sozialisationsmuster und ihre Bedeutung für die norwegische höhere Musikbildung. I B. Clausen & S. Dreßler (Red.), *Soziale Aspekte des Musiklernens* (s. 27–42). Waxmann.
- Gaukstad, Ø. (1964). Musikkundervisning i forrige århundre: Litt om musikkskoler i Oslo før Musikkonservatoriet. *Norsk musikktidsskrift*, 1(1, 2), 13–17, 68–75.
- Gaukstad, Ø. (1969). Musik-Konservatoriet i Oslo. *Norsk musikktidsskrift*, 9(4), 141–148.
- Glattre, H. (2014). «Opplest og vedtatt»: Glimt fra NMLLs historie gjennom hundre år. *Musikkpedagogen*, 37(2), 7–35.
- Haselmann, L. (2014). «O, hvor jeg vilde ønske at der i mit eget land var anledning til at faa dygtig undervisning!» Høyere musikkutdanning i Norge og Berlin som reisemål for skandinaviske musikkstudenter (1850–1900). I J. Derkert & P. K. Pedersen (Red.), *XVI Nordic Musicological Congress, Stockholm 2012: Proceedings* (s. 212–222). Stockholm universitet.
- Herresthal, H. (1982). Komponister på skolebenken: Komposisjonsutdanning i Norge før og nå. I S. Skouen & O. H. Moe (Red.), *Mortensen 60: Festskrift til Finn Mortensen på hans 60-årsdag 6. januar 1982* (s. 59–64). Cappelen.
- Herresthal, H. (2015). Musikkhøgskole – en strid mellom øst og vest. I H. Herresthal, «*Fra hjertedypet stiger tonens strøm*»: *Den unge Arne Nordheim* (s. 200–211). Norges musikkhøgskole.
- Jørgensen, H. (2001). Sang og musikk i grunnskole og lærerutdanning 1945–2000. *Studia Musicologica Norvegica*, 27(1), 103–131.
- Lindeman, P. (1908). Musik-Konservatoriet 1883–1908: 25 Aars Minder. *Musik-Bladet*, 1(24, 25, 26, 27, 28), 131–134, 137–140, 143–146, 149–152, 155–157. [Også utgitt som særtrykk.]
- Mork, N. (2000). Flaggskipet: Musikklinjen ved Bergen lærerskole og Ivar Benum som pioner i norsk musikk lærerutdanning. I F. V. Nielsen, S. Brändström, H. Jørgensen & B. Olsson (Red.), *Nordisk musikkpedagogisk forskning: Årbok 4* (s. 131–160). Norges musikkhøgskole.
- Nielsen, S. G. (2021). Musical gentrification and «genderfication» in higher music education. I P. Dyndahl, S. Karlsen & R. Writh (Red.), *Musical gentrification: Popular music, distinction and social mobility* (s. 109–124). Routledge.
- Norheim, Ø. (1992). Die norwegischen Leipziger Konservatoristen im 19. Jahrhundert und ihre Bedeutung im norwegischen Musikleben. I F. Benestad, N. Grinde & K. Skyllstad (Red.), *Edvard Grieg und die nordische Musik des 19. Jahrhunderts in ihren Beziehungen zu Leipzig* (s. 130–135). Universitetet i Oslo.
- Nystedt, K. (1992). Minner fra Musikkonservatoriet i 30-åra. I G. Ihlebæk, L. Tomtun & J. Fevang (Red.), *Festskrift til Søren Gangfløt på 70-årsdagen 20. april 1991* (s. 11–17). Eget forlag.
- Olsen, A. R. (2022). 4 år på «Konsen» – fra Musikkonservatoriet til provisorisk musikkhøgskole. *Orgelspeilet*, 2022(2), 12–35.
- Sandvik, O. M. (1921). Musikpædagoger og musikskribenter. I O. M. Sandvik & G. Schjelderup (Red.), *Norges musikhistorie* (Bd. 2, s. 260–265). Oppi.

- Siems, C. (2021). «Im Hinblick auf die zukünftige Entwicklung eines größeren Publikums für Musik»: Der Pädagoge Otto Winter-Hjelm und sein Leipziger Einfluss. I P. Dinslage & S. Keym (Red.), *Edvard Grieg und seine skandinavischen Kollegen in ihren Beziehungen zu Leipzig: 8. Deutscher Edvard-Grieg-Kongress vom 15. bis 17. Oktober 2020 in Leipzig* (s. 183–203). Gudrun Schröder.
- Solbu, E. (1981). Høyere musikkutdanning i Norge. I S. Stolpe & E. Nesheim (Red.), *Musikk og skole: Festskrift for Landslaget Musikk i Skolen* (s. 139–162). Aschehoug.
- Solbu, E. (1992). Kirkemusikkutdanningen i Norge – noen utviklingstrekk. *Norsk kirkemusikk*, 1992(3), 4–16.
- Solbu, E. (1993). Det finnes en fortid. I E. Solbu, *Det spiller en rolle: Om sammenheng mellom musikerutdanning og musikkformidling* (s. 26–40). Solum.
- Thommessen, O. A. (2019). Veien til en fullstendig norsk komponistutdanning: Tidlige år på det som ble Norges musikkhøgskole. I H. Holbæk-Hansen (Red.), *Spektraler, lytting og humanisme: Lasse Thoresen 70 år* (s. 20–25). Norsk Musikforlag.
- Topland, N. B. (1993). Undervisning – professor ved Norges musikkhøgskole. I N. B. Topland, *Aase Nordmo Løvberg: «Operastjerne og heimføing»* (s. 100–104). Eget forlag.
- Tønsberg, K. (2013). Value changes in Norwegian music education: From increased acceptance of rock to a reduced status for classical music? I S.-E. Holgersen, E. Georgii-Hemming, S. G. Nielsen & L. Väkevä (Red.), *Nordisk musikkpedagogisk forskning: Årbok 14* (s. 145–166). Norges musikkhøgskole.
- Vårdal, V. (2012). Folkemusikkprofessoren. I B. Aksdal & R. Stauri (Red.), *Bergrosa: Festskrift til Sven Nyhus 80 år* (s. 147–162). Novus.